

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Rexa Dezső*

Cím: *Omnibusz*

Forrás: *Ujnap*

Bp
(Hely)

1939 jún. 15
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

385.86

Hely

Idő

"18"

Személy

OMNIBUSZ

1p
IRTA: REXA DEZSŐ

A régi pesti omnibusz

Nem tudom, merjem-e azt gondolni, hogy a régi pestiek hittek az omnibusz költészetében? Alig. Az a tragacs, ami kopott, elnyűtt volt, üléseinek rúgótlan vánkósából kilógott a megfogyott lószőr, favázán felpattogzott az olajfesték, lámpájának ajtócskája sodrott kenderkóccal volt bekötve, a bakra tett lópokrócon több a lyuk, legjobban a folt, mint a bolyha; a kocsi elé két ló — nevezzük nevén: két gebe — volt fogva: rogyósterdű, vakszemű, fehér szemgolyóik üres báméskodással néztek bele az örök sötétbe, amibe a kocsis ostorcsapásaira bevitték a rozoga alkalmatosságát... ez messze elmaradt a költészettől...

Pedig így festett az omnibusz. A kocsi elöl csipkés mantillal a finyóros dámák ültek, akik a városligeti Hattyúszigetre igyekeztek, ahol a kioszkban habos kávét, meg pehelykönnyű kuglhupfot lehetett kapni. Hátról a férfiak számára volt hely, aminek szigorú jele volt a kocsi deszkafalára szép formás írott betűkkel kipingált szó:

Dohányzóknak!

Szerencsegyermeke volt a lovas, aki úgy ülhetett itt, hogy az első rekeszben ülő hölgyének éppen a hátamögé került. Mert tetszik tudni: a szó, hogy flört, akkor még nem jött át a csatornán és senki sem tudta, hogy itt az omnibuszban a Király uccán végig flörtölt, pedig való-

ságban azt tették az urak és a dámák. Mert igenis már akkor is flörtöltek az emberek, mint ahogy már száz esztendővel előbb is, amikor annak a becsületes magyar neve az volt, hogy „mosolyogva való szemközt létel”.

Az omnibusz végállomása a mai Deák Ferenc tér és Harmincad ucca sarkán volt. Ott állt a rozoga társaszekér. Kocsisa indulás előtt felállt a bakon s körülnézett s csapkodott ostorával s várta, mikor jön a pasasir, akinek az a vágya, hogy végigdöcögjön a rosszkövezetű Király uccán, ki a ligetbe. Ez az ucca akkor fő útvonal volt; a mai Andrássy út még készüléfében és ezidét volt kiszélesedő a keskeny, szutykos Könyök ucca a széles, pompás Sugár útta.

De a szűk Király ucca nagy forgalmával, lármásan robogó fiakkereivel és döcögő komfortábliaival, nyikorgó társzekereivel, kenetlen talpigáival olyan zajos nagyvárosi életet jelentett, amivel a magyar főváros más uccája alig dicsekedhetett.

Ebben a forgatagban volt menendő az omnibusz. Néha soká tartott, amíg megtelt. Egy-két utas miatt nem volt érdemes elindulnia a nagy útra, mert a kocsis ligeti végállomása a Gólyánál volt. A Gólya a mai Erzsébet királyné út végén állott, mint jó kocsisboráról közismert kocsmá. Az előtt állt meg a zöldre festett társaskocsi és letette utolsó utasait s itt várta most már azt az egy utast, akivel megindult a város felé, mert onnan csak vásár-

nap este jött sok ember befele... köz apon ritka volt ott a kocsinjáró.

A városból a Ligetig négy krajcárt fizetett az utas; az a négy krajcár akkor egy darabban is meg volt, a mai pengőnél jóval nagyobb és vastagabb ércpézt, amit a népi humor suszterallérnak nevezett el. Nos hát egy ilyen suszterallérért az Erzsébet tértől kimehetett az ember a Ligetbe s hogyha a kocsis megtelt, akkor negy-

vennyolc krajcár ütötte a kocsis markát, nem szólva egyes gavallérok kocsisi szemmel nézve busás borralvólóról. E busás borralvó alatt ne tessék két-három krajcárnál többet gondolni, de mikor szegény Balázs Sándor, ennek az időnek legkedveltebb humoristája akkor szavahihetően megírta, hogy: „Két krajcár szép összeg...” akkor a kocsis néha egy délután még külön keresett harminc, sőt néha negyven krajcárt is és az ilyen összegek-kékből pár esztendő múlva komfortábla-tulajdonossá lehetett az omnibuszkocsis. Hja, sok apró sokra megy!

A kocsinak legszerencsésebb napja az volt, amikor utasaként kocsijába telepedett a haza bölcse.

Deák az Angol Királynéban lévő lakásáról indulva, az akkor még Nagyhid uccának nevezett Deák uccán ment, karján hordva sötét kabátját; így igyekezett nehékes lépésekkel a stand felé. Nagy szivaros volt. Szivar nélkül alig lehetett látni. Persze, hogy a „Dohányzóknak” feliratú hátsó rekesztéken igyekezett elhelyezkedni. Rengeteg elnehezedett testével alig tudott felkapaszkodni, aztán beledőlt a kocsis szögletébe és nyugodtan várta, míg megindul vele a kocsis. A kocsis persze jól ismerte utasát, amint elhelyezkedett az öregúr, rögtön fokozott buzgalommal pattogtatta ostorát, sőt néha még szóval is invitálta a járókelőket, hogy foglaljanak helyet kocsijában, vagy esetleg fent a bakon ömellette, amikor a négy krajcár helyett csak kettőt fizetett az odaszorult utazó, akinek azonban el kellett beszélgetnie a kocsisal a világ folyásáról, amiről ő nagyon sokat tudott, mivelhogy hiszen olyan magasból többet lát az ember.

Ha Deák benn ült a kocsiiban, nem várta be mindig az egész kocsiakomány utazót. Nem volt érdemes, mert ilyenkor az út mindig többet hozott be neki, mert az

őregúr rendszeren a susztertalléron kívül még egy szivart is adott a kocsisnak s e pénzdarabért és a szivarért lelkes hazafiak, Deák tisztelők szívesen adtak a kocsisnak egy-egy huszast is.

A közönség hódolata s tapintata mindig kifejezésre jutott ilyenkor. Senki sem akarta kényelmében zavarni. Nagy teste bizony kis helyet engedett annak, aki mellé ült volna, Deák azonban a szemközti ülést mindig a legnagyobb szeretetreméltósággal kínálta a tisztelettel vonakodóknak.

Ilyenkor kijárt az akkori István útra, ahol most egy zárda kedves, lánykacajtól hangos, hatalmas kertje terül el. Gyakran lehetett ott látni, amikor benső barátja, Vörösmarty kis gyermekeivel játszott s tőle telhetően futott azok eldobott labdája után.

Az omnibuszok történetének legkiemelkedőbb mozzanatát mondtam el, amikor a haza bölcsének omnibuszozását írtam le. A kisvárosszámbamenő Pest méreteinek megfelelő volt az akkori rozoga omnibusz. Boldog kis város volt akkor, s a haza legnagyobb embere végig-rázatta magát a hosszú úton, már rövidre hamvadt dragadéroszát szíva, a füstöt fújva, nem akart sem kiválóbb, sem megkülönböztetettebb ember lenni, mint a város bármely névtelen polgára. Ez nem jutott seholyra kifejezésre, mint azon a kedves emlékű, kopott, rázós omnibuszon.

Azon a kedves, ócska omnibuszon...